

Crimen Fori Ecclesiastici

Seu Decretalium Gregorii IX. Pont. Max. Liber V ; Brevi Methodo ad discentium utilitatem Expositus, In quo præcipuae circa Materiam hujus Libri Quinti, quae tum in Theoria, tum in praxi occurrunt, difficultates solvuntur, allatis etiam contrà sentientium fundamentis, & horum solutionibus

Accedunt tres Indices, unus Titulorum initio Operis, duo rerum, & verborum notabilium in calce ejusdem, prior quidem super Tomum præsentem, alter compendiosus super Universum Jus Canonicum

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1727

VD18 13510827-001

§. IV. De Pœnis Ecclesiæ Temporalibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75255](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75255)

De Pœnis Ecclesiæ Temporalibus.

S U M M A R I U M.

165. Definitio Infamiæ, & divisio in Infamiam Juris, & facti.
 166. Quot modis contrahatur infamia Juris?
 167. Quinam infames fiant Sententiâ Judicis?
 168. Pœnæ genere quando infamia irrogatur?
 169. Quando infamia oriatur ex delicto alieno?
 170. Vel ex Officio?
 171. &c. Qui sint Effectus Infamiæ sive Juris, sive facti?
 174. &c. Quomodo tollatur Infamia?
 177. Quomodo declinare illam possit actione injuriarum civiliter conventus?
 178. &c. An Judex Ecclesiasticus instigare possit pœnam pecuniariam?
 182. &c. Quibus usibus applicanda sit pœna ista ab eo imposita?
 185. &c. Quid observandum, cum victus victori condemnatur in Expensas?
 191. Quando Incarceratio decerni in Clericos possit?
 192. &c. An etiam pœnæ causâ?
 196. &c. An Clerici Torturæ subijci possint?
 200. &c. Cui cedant bona Clericorum fisco addicta?
 202. Ob quæ delicta olim decreta fuerit destructio in Monasterium?
 203. An pœna hæc hodie sit in usu?
 204. Quando à Judice Ecclesiastico decerni possit Verberatio?
 205. Et exilium?

165] Nter pœnas Ecclesiæ Temporales, quia animum afficit, præcipua est Infamia: de hac

Dub. 1. quid sit Infamia? *Infamia* est privatio bonæ famæ; quæ cum dignitatis, & existimationis illæ status, Legibus, ac moribus comprobatus, & in nullo diminutus sit *l. cognitio n. 5. §. existimatio 1. ff. de extraord. cognit. hinc Infamia ei opposita definiri poterit, quod sit status ejusmodi, Legibus, ac moribus comprobati, lesio, seu diminutio ob publicam, sinistrâque de persona opinionem, ortam ex vitio. Tholos. l. 31. synt. c. 29. n. 5. Saar. D. 48. de Censur. sect. 1. n. 1. Wiestner bic n. 52. Reiffenstuel n. 52. Duplex autem infamia est, alia facti, alia Juris. Facti infamia nascitur ex ipsa, solâque inhonesti operis, vel defectûs, apud probos, & honestos viros notam afferentis, & boni nominis existimationem diminuentis, turpitudine manifesta *l. neque famosis 2. C. de Dignit. Juris infamia dicitur, quæ auctoritate Legis, vel Canonis ob turpe factum decernitur. Hæc sola pœnæ rationem habet: ac proin de ista.**

Dub. 2. quot modis contrahatur infamia Juris? *Infamia Juris* tribus, ipso Jure, sententiâ Judicis, & genere pœnæ. Ipso Jure contrahitur, cum tale quid perpetratum est, quod ante Judicis sententiam Leges, vel Canones probro, & ignominia dignum iudicant, cujusmodi facta, & crimina sunt Lenocinium exercitum prostitutione questionaria foemina, aut maris, quæstus usurarius, & alia passim, quibus infamiam vel Jus Canonicum, vel etiam Civile decrevit; nam Jure Civili infames, etiam Jure Canonico pro talibus habentur. *R. P. Schmalzgrueber L. V. T. II.*

tur *can. omnes 2. caus. 6. q. 1. nisi hoc Jus infamiam expressè tollat. Felin. in c. testimonium 54. de testib. n. 15. Tholos. l. 31. synt. c. 29. n. 9. Garc. p. 7. de Benef. c. 8. n. 11. Suar. D. 48. sect. 1. n. 1. Laym. l. 1. tr. 5. p. 5. c. 4. n. 1. Barbof. in can. omnes cit. n. 1. & de Offic. Episc. alleg. 43. n. 2. Antonell. de Regim. Eccl. Episc. l. 2. c. 6. n. 6. Wiestner bic n. 54. Reiffenstuel ibid. n. 54. Magnif. P. Schmier tr. de Potest. Ord. c. 6. n. 502. & 503. Ut tamen hujusmodi crimen actu infamet, necesse est, ut illud sit publicatum; quia Infamia secundam dicta *n. præc.* est diminutio famæ, seu bonæ existimationis, quæ actu non dimittitur, quamdiu delictum occultum manet. *Abb. in c. 4. de temp. ordin. n. 4. Navarr. Man. c. 27. n. 248. Covar. l. 3. var. c. 3. n. 2. Sanch. l. 2. mor. c. 26. n. 1. Wiestner bic n. 55. Reiffenstuel n. 57. Non tamen opus est ullâ sententiâ etiam declaratoriâ criminis: imò qui ejusmodi criminis divulgationem prævidet, ab actibus Irregulari ex infamia interdictis abstinere debet etiam ante divulgationem. Laym. c. 4. cit. n. 9. Palao tr. 29. D. 6. p. 20. n. 3. Wiestner n. 55.**

Judicis sententiâ infames fiunt *v. qui 16* ex accusatione condemnati sunt de delicto publico, h. e. tali, cujus accusatio cui-libet de populo permilla est *§. publica 1. Inst. & l. infamem 7. ff. de Publ. Jud. quæ sunt crimen læsæ Majestatis, prodicionis, falsi &c. 2. condemnati de rapina, furto, expilata hæreditate, & de injuria, etiam non atrociori; quantumvis enim hæc delicta privata sint, subsecuta tamen Judicis condemnatione, infamiam & ipsa irrogant *l. infamem cit. l. Decuriones 5. l. si fur-**

ti 8. l. si te expilasse 12. C. ex quib. caus. infam. irrog. 3. qui ne de his criminibus accusarentur, dato pretio pacti sunt l. athletas 4. §. fin. ff. de his, qui not. infam. 4. qui doli mali in contractu societatis, in tutela, mandato, deposito, in alicujus criminis accusatione commissi, item qui calumniae, aut pravae rationis, in publico judicio perpetratae, damnati sunt l. fustibus 6. C. ex quib. caus. infam. irrog. Neque necesse est, ut in sententia infamiae expressa fiat mentio, dummodo in ea expressum sit crimen. Perez in C. tit. cit. n. 12, Wiestner hic n. 56. Reiffenstuel n. 58. Magnif. P. Schmier de Potest. Ord. c. 6. n. 514. Ipsa tamen sententia debuit fuisse valida, & transisse in rem judicatam l. furti 6. §. sed si furti 1. ff. de his, qui not. infam. Sylv. V. infamia n. 12. Molin. tr. 4. de f. §. J. D. 9. n. 4. Suar. D. 48. sect. 1. n. 6. Perez l. cit. n. 9. Wiestner n. 56. Reiffenstuel n. 58. Schmier n. 513.

268 Poena genere infamia irrogatur ei, qui ignominiae causam exauthoratur militiam, ordine movetur, vel honoribus interdicitur l. Praetoris 1. & l. quod ait 2. pr. ff. de his, qui not. infam. l. etsi 3. ex quib. caus. infam. irrog. Item deportato, vel ad tempus in opus publicum damnato l. ad tempus 6. C. eod. Item fustibus caso, ex justa tamen causa; quia non tam fustigatio, quam causa, propter quam fustium ictus quis meruit, infamat. l. ictus 22. ff. tit. cit. l. fustibus cit. Perez l. cit. n. 10. Wiestner n. 57. cum aliis. Neque obstat l. nullam 14. C. eod. ubi definitur, per fustigationem publicam non incurri infamiam; nam ut recte Molin. D. 9. cit. n. 19. & Palao tr. 29. D. 6. p. 20. n. 4. explicant, haec Lex loquitur, quando poena ista infligitur causam indaganda veritatis: quo casu infamiam fustigatio publica post se non trahit.

269 Oritur etiam quaedam Juris infamia aliquando ex delicto alieno. Et sic infames sunt filii, ac nepotes parentum, qui violentas manus injecerunt in S. R. E. Cardinalem c. felix 5. §. quod si quis b. tit. in 6. filii perduellium, & prociatorum, qui commiserunt crimen laesae Majestatis l. quisquis 5. c. ad Leg. Jul. Majest. un. & illegitime nati. Sed hi pro talibus solum habentur respectu aliquorum tantum effectuum Jure expressorum; nam licet Ecclesiastico Jure ab Ordinibus, & Beneficiis repellantur, ad testimonium tamen in Judicio dicendum, ad Tabellionatus, & alia munera admittuntur, Molin. D. 7. n. 5. Laym. c. 4. cit. n. 1. §. altera. Wiestner n. 58.

270 Item nascitur quandoque etiam Infamia ex officio; sunt enim aliqua Officia ita vitia in Rep. ut ea exercentibus infamiam irrogare videantur. Hujusmodi est

officium Histrionum; qui olim se pretio conducebant ad spectaculum sui corporis exhibendum, sive qui obscena publice praesentabant l. Praetoris 1. l. quod ait 2. §. fin. cum duob. segg. ff. de his, qui not. infam. Iisdem alicubi accensetur officium Carnificum, licetorum quorundam, & similitum. Et extenditur in Germania haec parentum infamia etiam ad illorum filios, cum non solum a dignitatibus, & officiis publicis, sed ab officiis quoque, & mechanicis muneribus arceantur. Laym. n. 1. cit. in fin.

Dub. 3. qui sint effectus Infamiae? 171 sive Juris, sive facti? 8. 1. excluduntur a Dignitatibus, & honoribus l. neque famosi 2. C. de Dignit. Reg. infamibus 87. in 6. ibi Infamibus portae non pateant Dignitatum, praeterim Ecclesiarum; quia haec, sicut & caetera Beneficia Ecclesiastica non nisi a probatis, & integrae existimationis personis administrari debent c. inter dilectos 11. de excess. Praelat. Abb. in c. 10. de Jurejur. n. 3. Covar. l. 3. var. c. 3. n. 3. Molin. tr. 4. de f. §. J. D. 11. n. 3. Laym. l. 1. tr. 5. p. 5. c. 4. n. 5. Palao tr. 29. D. 6. p. 20. n. 10. Wiestner hic n. 59. Reiffenstuel ibid. n. 60. Magnif. P. Schmier de potest. Ord. c. 6. n. 487. estque collatio talibus facta ipso Jure irrita, saltem pro foro externo. Abb. in c. inter cit. n. 8. Navar. Man. c. 27. n. 207. Selva p. 3. de Benef. q. 5. n. 31. Molin. l. cit. nam in foro interno, & conscientiae provisionem hujusmodi subsistere putant Garc. p. 7. de Benef. c. 8. n. 47. & Palao n. 10. cit. §. caeterum; quod nullo Jure pro hoc foro sit irritata.

2. Removentur ab actibus legitimis, & publicis muneribus, ut sunt Officia Judicis, Assessoris Advocati, Tabellionis, Accusatoris aede, ut neque ad testimonium dicendum sint admittendi c. testimonium 54. de testib. l. testium 3. §. ideoque 1. ff. eod. Idem si deliquerint, severiore, quam alii, poenam coercentur, & repelluntur ab hereditate testamento relicta, non solum si Parentes, sed etiam si fratres, aut sorores de inofficioso agant l. fratres 27. C. de inoffic. testam. Perez in C. ex quib. caus. infam. irrog. n. 6. Wiestner n. 60. Reiffenstuel n. 61. Schmier n. 479.

3. Sunt Irregulares, ut neque pro-172 moveri ad Ordines, neque in susceptis ministrare possint can. fin. dist. 51. can. infames 17. caus. 6. q. 1. quia in sortem Domini, & administratum Sacrum puri tantum, & immaculati nominis homines debent cooptari. Navar. c. 27. cit. n. 204. Suar. D. 48. sect. 2. n. 1. Avil. p. 7. D. 4. dub. 5. Coninck D. 18. dub. 7. circ. fin. Bonac. D. 7. de Irregul. q. 3. p. 1. pr. Laym. c. 4. cit. n. 8. Wiestner n. 61. Reiffenstuel n. 59. Est tamen discrimen inter praedictos infames; nam infames infamiam Juris simpliciter sunt

sunt Irregulares, quia Irregularitas eorum perpetua est: at infames infamiâ facti sunt tantum Irregulares secundum quid; quia Irregularitas illorum vitæ emendatione cessat. Palao p. 29. cit. n. 9.

174 Dub. 4. quomodo tollatur Infamia? *Infamia solius facti*, ut primum dictum est, tollitur facto contrario, sive publica, & constanti emendatione, saltem si hæc per triennium continuata sit. Abb. in c. 21. n. 2. de accusat. Sylv. V. infamia n. 11. Clar. §. fin. q. 21. n. 1. Henric. l. 14. c. 5. n. 3. Suar. D. 48. sect. 2. n. 6. Molin. tr. 4. D. 10. n. 1. Garc. p. 7. de Benef. c. 8. n. 64. Barbof. *Ide Offic. Episc. alleg. 43. n. 21.* §. seqq. Palao tr. 29. D. 6. p. 20. n. 14. Antonell. de Regim. Eccl. Cath. c. 6. n. 17. Pirhing de temp. Ordin. n. 19. Wiestn. hic n. 64. Magnif. P. Schmier de Pot. Ord. c. 6. n. 549. & colligitur ex can. si duo 4. caus. 35. q. 6. ubi *Infames effectos, donec ab incestu fœmine desistant; aperiè que traditur can. nunquam 4. dist. 56.* ubi relatus S. Chrystostomus, ad meliora, inquit, conversum nequaquam prior vita commaculat. Ratio est, quia Infamia facti adhæret facto, cons. hoc per vitæ emendationem abolito, hoc ipso cessat tam infamia, quam Irregularitas ex ea orta. Ex quo sequitur, quod Irregularitas hæc non sit propriè dicta; nam propriè dicta Irregularitas solum tolli per dispensationem potest. Laym. l. 1. tr. 5. p. 5. c. 4. n. 10. fin.

175 Contrà Infamia Juris durat perpetuè l. ad tempus 6. C. ex quib. caus. infam. irrog. nisi à Principe, cujus auctoritate imposita est, aboleatur can. Euphemium 7. §. hinc colligitur caus. 2. q. 3. Wiestner n. 62. Tollere autem Irregularitatem hanc potest respectu Clerici Pontifex, undecunque sit orta, utpote cujus supremæ Jurisdictioni subiectus est Clericus. Palao p. 20. cit. n. 13. Wiestn. n. 63. Schmier n. 540. Circa Laicos distinguendum est inter subditos Jurisdictioni temporali Papæ, & inter non ita subditos. Circa priores Irregularitatem tollere potest Pontifex; circa posteriores non potest quoad effectus indictos infamibus Jure Civili, potest autem quoad indictos Jure Canonico: quia verò non expedit, ut tales promoveantur ad Ordines, & Beneficia antequam in pristinum bonæ famæ statum restituantur à Principe, vel alio supremo Magistratu Sæculari, idcirco Papa non solet Irregularitatem istorum tollere, antequam à Principe Sæculari restituantur famæ. Molin. D. 12. n. 3. Palao n. 13. cit. Wiestner n. 63.

176 Si Princeps, vel Magistratus Sæcularis aboleat infamiam, Jure Civili, etiam à SS. Canonibus generaliter recepto, indictam, Irregularitas in ea fundata omnino cessat, adeò, ut persona famæ, sic re-

R. P. Schmalzgrueber L. V. T. II.

stituta ad Ordines, & Beneficia Ecclesiastica, sine alia Dispensatione valeat promoveri. Secus est, si infamia sit specialiter inducta per Jus Canonicum, qualis est, quam incurrunt Hæretici, Uirarii manifesti, binas nuptias simul habentes &c. nam ista quoad effectus Canonicos per restitutionem famæ, à Principe Sæculari factam, non aboletur: cons. ut ad Ordines & Beneficia Ecclesiastica eâ laborantes promoveri possint, opus habent Dispensatione Apostolica. Sylv. V. infamia n. 17. §. seqq. Suar. D. 48. sect. 2. n. 10. Laym. c. 4. cit. n. 10. Antonell. de Regim. Eccl. Cath. l. 2. c. 6. n. 13. Wiestn. hic n. 63. Schmier n. 546. §. seqq.

Dub. 5. quomodo declinare Infamiam possit actione Injuriarum civiliter conventus? hanc declinare potest tribus maximè casibus. 1. si auctoritate Judicis ante sententiam transigat cum injuriam passio l. furti 6. §. passusque 3. ff. de his, qui not. infam. 2. si per Procuratorem steterit in Judicio, & in Procuratorem feratur sententia l. furti cit. §. si quis alieno 2. & l. Lucius 21. ff. cod. Secus est, si criminaliter conveniatur; quia criminaliter convento non licet per Procuratorem respondere l. fin. C. b. tit. 3. si Judex in sententia famam, & honorem reserret: quod ex causa rationabili non tantum potest arg. l. quid ergo 13. §. pena 8. ff. eod. sed etiam ex consuetudine, & Statutis particularibus quorundam locorum debet. Harppr. §. in summa 10. n. 118. Inst. de injur. Reiffent. ibid. n. 21.

Secunda poena temporalis in Ecclesiasticis usitata est multa pecuniaria: de qua

Dub. 1. an Judex Ecclesiasticus infligere possit poenam pecuniariam? Rationem dubitandi facit c. irrefragabili 13. §. fin. de Offic. Ordin. c. ut Clericorum 13. de Vit. & Honest. & c. licet 3. h. tit. ubi ejusmodi poenarum exactio Judicibus Ecclesiasticis prohibetur, ex ratione, ne in poenis irrogandis turpem quæstum consecrari videantur; & quia, ut ait Isidorus, relatus can. pauper 72. caus. 11. q. 3. citò violatur auro Justitia, nullamque reus pertinet culpam, quam redimere nummis existimat. Cons. quia jus Fisci ad Principes Sæculares, non ad Ecclesiam pertinet.

Sed dicendum, per se loquendo, etiam poenam pecuniariam infligi posse à Judicibus Ecclesiasticis, hancque irrogari posse non Clericis tantum, sed etiam Laicis, quando crimen est mixti fori. Ita Abb. in c. licet cit. n. 8. Covar. l. 2. var. c. 9. n. 8. Clar. §. fin. q. 8. n. 5. Farin. prax. crim. q. 19. n. 51. Fagn. in c. licet cit. n. 97. Barbof. ibid. n. 2. Gonzal. n. 2. Oliva p. 2. For. Eccl. q. 9. n. 1. Vallens. hic §. 1. n. 11. Zoef. n. 4. Pirhing n. 7. König n. 8. Wiestner n. 22.

S 2 Reif-

Reiffenstuel n. 99. Magnif. P. Schmier p. 1. de delict. c. 3. n. 308. & sumitur ex can. statutus 55. caus. 16. q. 1. c. dilectus 18. de Offic. Ordin. c. postulat 14. de Judicis, c. in Archiepiscopatu 4. de Raptor. c. Presbyteri 2. b. tit. & novissimè ex Trid. sess. 25. c. 3. de reform. habetque sic praxis ubi vis locorum recepta: imò pecuniariam aliquando præ aliis eligendam suadet ratio, quòd à delinquentibus sæpe ista magis, quam alia, timeatur.

180 Proceditque non tantum in ijs casibus, ubi poena pecuniaria Jure, vel Statuto Synodali decreta, aut praxi Curia legitime præscripta recepta est; sed etiam cum poenæ definitio arbitrio Judicis permissa est arg. c. cum causa 4. de Offic. Deleg. Fagn. l. cit. n. 11. § 12. Oliva n. 2. Wiestn. n. 22. cit. fin. Aliud est, quando poena alia statuta delinquenti est per SS. Canones; tunc enim Judex Ecclesiasticus cavere debet, ne poenam pecuniariam loco poenæ per SS. Canones statuta dictet, utpote cum secundum Canones, non contra illos judicare debeat.

181 Ex quo patet ad Rationem dubitandi; nam textus illi intelligendi sunt in ijs casibus, in quibus alia poenæ de Jure statuta, vel statuenda sunt; nam hæc in poenas pecuniarias, præsertim ab inferioribus Judicibus converti non debent, cum ejusmodi conversio avaritiæ speciem præferat, & faciliè delictis frenum laxare possit; nam quivis consideret, poenam sibi dictandam atro se redempturum. Et hanc esse c. licet vit. mentem, patet ex ipso textu; agitur enim ibi contra Archidiaconos quosdam, qui cum debuissent poenam spirituales imponere, eam absque sufficienti autoritate convertebant in pecuniariam.

Ad Conf. etiam Judices Ecclesiastici habent jus fisci, ut docet Gloss. & DD. in c. quia diversitatem 5. V. præter de concess. præb. Poenæ tamen huic fisco illata non in Episcopi, vel Prælati usus, sed in utilitatem Ecclesiæ expendi debent, ut bene monet Fagn. in c. 2. b. tit. & statim dicitur.

182 Dub. 2. quibus usibus applicanda sit poena pecuniaria, & an aliquando Episcopus, aut Judex Ecclesiasticus alius applicare illam sibi metipsum possit? Olim distinguebant inter casum, quo statuta delicto est poena pecuniaria, & inter eum, quo illa imponitur arbitrio Judicis: in primo casu concedebant quòd eam Judex sibi ipsi applicare possit, nisi certus applicandi modus sit definitus; in secundo negabant: ex ratione, quòd posterior solum, non prior in proprios usus conversio avaritiæ suspicionem præbeat.

183 Sed huic distinctioni hodie locus non est amplius post Trid. quod, ut tolleret omnem suspicionem avaritiæ, sess. 25. c. 3. de

reform. ejusmodi multas pecuniarias indistinctè non Episcopo, aut mensæ, vel Camera Episcopali, imò ne quidem fabricæ Ecclesiæ Cathedralis aut Domus Episcopalis, sed tantum piis locis, & causis ibi, ubi commissum delictum est, existentibus applicare voluit, aded, ut ne quidem merces Vicarii; aut Officialium inde desumi debeat, prout declarasse S. Congregationem post Ant. Genuensem refert Riccius in prax. penit. decif. 340. Videantur Quarant. Summ. Bullar. V. poena, Barbof. de Offic. Episc. alleg. 107. n. 19. Dian. p. 10. tr. 8. ref. 2. §. ut hæc omnia, Engl. hic n. 7. Wiestn. n. 23. v. verum, Reiffenst. n. 99. Magnif. P. Schmier p. 1. de Delict. c. 3. n. 309.

Neque obstat contraria consuetudo; quia, ut taceam, quòd de hac non sufficienter constat, Tridentini Decretum observatur à majori, & meliore parte Episcoporum, à quibus multas, & poenas pecuniarias in pios usus converti, testis est Dian. l. cit. Excipitur, si Episcopus esset valde pauper, ita, ut, nisi multas ejusmodi sibi applicaret, non haberet, unde congruè ad statum suum viveret; tunc enim ejusmodi poenas pecuniarias, sive deinde per statutum, sive per sententiam, & arbitrium Judicis dictatae sint, propriis usibus applicari ab ipso posse docet, & S. Congr. Card. Trid. Interpp. Declarationibus firmat Barbof. in c. 3. cit. Trid. n. 25. Oliva p. 2. for. Eccl. q. 9. n. 16. Dian. resol. 5. fin. qui tamen advertunt, hoc in Hispaniæ, Lusitanæ, Siciliæ (addi potest, in plerisque Germaniæ nostræ) Episcopis, quòd redditibus abundant, non procedere.

Dub. 3. quid observandum, cum victor etus victori condemnatur in expensas? Condemnatio hæc ad poenas pecuniarias revocari potest, quamvis vindicativa non sit, cum compenet damnum victori, Cæterum victum victori ad expensas condemnari debere, patet ex c. calumniam 4. b. tit. & l. properandum 13. §. sive autem 6. C. de Judic. Ad quod tamen plura requiruntur.

1. Si victor petit; nam si istud non petit, non debet condemnari victus ad expensas. Covar. pract. qq. c. 27. n. 5. Barbof. in c. cit. n. 3. Pirhing hic n. 10. Si tamen Actor in Libello petit sibi jus ministrari, & Justitiam, Judex victum ad expensas condemnare potest; quia vi hujus Clausulæ victor tacitè jam hoc petit.

2. Si convictus fuerit is, qui causam in Judicio cecidit; nam victus non condemnatur in expensas, si pars adversa, seu victor solum ex semiplena probatione, & ob delatum suppletorium Juramentum causam obtinuit, nisi is, cui Juramentum delatum est, plusquam semiplenè probaverit.

rit, & pars aduersa nihil. Barbof. l. cit. n. 9.
Pirhing n. 10.

189 3. Calumniosè, & per dolum, vel etiam temere, & sine dolo litigavit l. eum, quem 79. ff. de Judic. Abb. in c. cit. n. 1. not. 1. Covar. l. cit. n. 1. Pirhing n. 9. Neque obstat, etsi victus Juramentum calumniae praestiterit; quia hoc Juramentum, licet excusare videatur à calumnia, non tamen excusat à temeritate. Abb. l. cit. n. 4. Covar. l. cit. v. secundò.

Ex hoc à contrario sequitur, eum, qui iustam litigandi causam habuit, in expensas condemnari non debere l. qui solidum 78. §. etiam 2. ff. de Legat. 2. Proceditque hoc, ut Covar. & Pirhing l. cit. advertunt, non tantum in prima instantia, sed etiam in secunda, seu in iudicio appellationis: major tamen requiritur, causa excusans in iudicio appellationis, quam in prima instantia. In dubio, an litigans iustam causam litigandi habuerit, praesumptio est aduersus victum; nam hoc ipso, quod succumbat, praesumitur calumniosè, vel saltem temere litigasse. Gloss. in c. 4. v. victori b. tit. Abb. ibid. n. 2. Covar. Pirhing l. cit.

4. Condemnatio in expensas maxime procedit in Causis pecuniariis, An etiam in criminalibus locum habeat, controvertunt DD. Affirmant Covar. l. cit. n. 2. & plures alii. Negat Fachin. l. 1. contr. c. 42. & probat hoc ex c. calumniam cit. ibi, Praecipimus, ut de cetero in causis pecuniariis victus victori in expensas condemnetur, nisi sententia pro absente feratur: quod si enim Pontifex etiam causas criminales voluisset comprehensas, non dixisset in causis pecuniariis, sed generaliter praecipisset, ut victus victori condemnetur in expensas.

5. Expensae, in quas victus victori condemnatur, taxari debent à Iudice secundum qualitatem litigantium, & post taxationem victor Juramentum praestare debet, se verè tantum expendisse, quantum Iudex definiuit arg. c. olim 7. de injur. & docet Covar. l. cit. n. 6. Pirh. n. 10.

191 Tertia poena est Incarceratio: Et quidem quòd custodiae causà decerni possit à Iudicibus Ecclesiasticis contra Clericos, quando de fuga suspecti sunt, patet ex c. si clericos 15. de sent. Excomm. in 6. potestque carcer ejusmodi & solet protrahi, quousque Iudicium durat, Srein. Summ. Jur. Can. q. 3. tit. 16. §. 2. dub. 14. n. 2. Wiestner hic n. 50. Non tamen debet hic carcer esse squalidus, aut fordidus, vel corporis afflictivus, sed decens, & conveniens qualitati criminis, & personae, secundum. Trid. sess. 25. c. 6. de reform. & ut ad hunc procedatur, necesse est praemittere informationem de infamia, & indicis criminis; quia incarceration etiam

sola infamiam; & non facillè reparabile praedictum solet afferre. Felin. in c. cum super 17. de sent. Et re jud. Jason. in l. si se 4. §. 6. ff. de re judic. Piafec. prax. Episc. p. 2. c. 4. art. 14. n. 2. Wiestner hic n. 50. Reiffenstuel ibid. n. 107. Secus si faciat Iudex Ecclesiasticus, & Clericum carceri injustè mancipet, poenam Excommunicationis non effugit arg. c. si Clericos cit.

Dubitatur, an Clericus incarcerationem etiam poenae causà possit? Rationem dubitandi facit l. aut damnatum 2. §. solent 9. ff. b. tit. ubi dicitur, quòd carcer ad continendos homines, non ad puniendos haberi debeat. Item l. incredibile 6. c. eod. ubi decernitur, vinculis, & carcere puniri quidem posse perpetuum servos, sed non liberos homines delinquentes. Et denique l. de his C. de custod. reor. ubi de his, quos tenet carcer inclusos, sancitur, ut aut convictos velox poena subducat, i. e. citò condemnentur, & puniantur, aut liberandos custodia diuturna non maceret, i. e. citò absolvantur, & liberentur, si innoxii reperiantur. igitur carcer non institutus est ad poenam, sed tantum ad custodiam: consuetudine ed. mitti Clericus in poenam, praesertim perpetuè, nequit.

Sed etsi hoc verum sit de Jure Civili, 192 de Jure tamen Ecclesiastico standum est pro affirmativa, & probat hanc Tribunalium usus: accedit expressa de hoc decisio c. quamvis 3. b. tit. in 6. Ratio est, quia cum SS. Canones non infligant poenam mortis c. in Archiepiscopatu 4. de Raptor. ideo, ne crimina maneat impunita, necessarium fuit pro gravioribus criminibus statuere poenam carceris etiam perpetui. Et hanc carceris poenam Iudices Ecclesiastici irrogare possunt non tantum Clericis, sed etiam Laicis, si criminum Ecclesiastici fori rei agantur, praesertim Haeresis c. excommunicamus 15. §. si qui de Haeret. Clem. 1. eod. Sayr. Clav. Reg. l. 12. c. 18. n. 6. Perpetui tamen Carceris poenam puniri Clericus nequit, nisi in casibus Jure expressis c. pen. Et ult. de Haeret. quibus scilicet de Jure Civili infligenda esset poena mortis non simplex, sed atrocior, videlicet ignis, rotæ, damnationis ad bestias, lacerationis membrorum &c. Diaz pract. crim. c. 137. Strein. cit. dub. 14. n. 4. Engl. n. 7. v. secunda poena, Wiestner n. 51. Reiffenst. n. 108.

Potest autem hæc poena carceris exasperari inclusis pro delicti qualitate, & aliquando ita, ut non nisi pane doloris, & aqua angustie sustententur c. novimus 27. §. de P. S. & contra vitæ subsidium mortis solatium invocent juxta c. felicitis 5. v. si quis eod. in 6. nunquam tamen ita, ut incarceratione alimenta subtrahantur, aut alia vitæ necessariae unde si ex horum defectu mors contingeret, Episcopus ita severè procedens Irregularis

gularitatem incurreret, Zabarell. in *Clem. 1. de Pœn. § remiss. q. 7. Abb. in c. 5. de Apostat. n. 1. Tholof. synt. l. 31. c. 33. n. 5. Piafec. prax. Episc. p. 2. c. 4. art. 14. n. 2. Valleng. hic §. 2. n. 2. Wiestn. ibid. n. 31. fin.*

195 Carceris pœnæ affinis olim erat *Ergastulum*, quod erat carcer affinis tabernis, destinatis ad opus, & labores mancipiorum deteriorum. In hoc personæ DEO dicatæ, præsertim Moniales turpiter, & impudicè viventes, olim detrudebantur *can. cum beatus 8. §. Salomon. dist. 45. can. impudicas 11. caus. 27. q. 1. Tholof. paratit. Canon. l. 4. tit. 25. n. 8. Wiestn. hic n. 32.*

196 Quarta est *Tortura*. Dubitari potest, an Clerici torturæ subijci possint? Negant aliqui, & probant à pari cum ijs, qui profanæ militiæ adscripti sunt, quos Jura negant torqueri posse *l. milites 8. c. de question. igitur neque iis obnoxii sunt Clerici, tanquam Sacræ militiæ adscripti, quippe quæ non minus privilegiata est secundum Gloss. in l. cit. v. pœnis, & Everhard. Leg. Arg. loc. 56. n. 4.*

197 Sed etsi hoc Juri Imperiali arg. l. cit. & veteri disciplinæ satis conforme sit, prout constat ex *Conc. Marifcon. 1. can. 19. & Alrijodor. can. 33. & Epist. 13. Innoc. 1. contrarium tamen praxis Curiarum demonstrat, juxta quam etiam Clerici in majoribus constituti, & Sacerdotes subijci torturæ, & questionibus possunt, si de enormibus criminibus diffamati, aut graviter suspecti sint. Farin. prax. crim. q. 41. n. 7. Guazzin defens. reor. 33. c. 10. n. 3. Valleng. hic §. 2. n. 5. Wiestner n. 26. Reiffenstuel n. 105.*

198 Ut tamen Tortura adhiberi Clerico possit, opus est, ut magna, & violenta adversus ipsum indicia urgeant: imò, ut Farin. l. cit. monet, graviora, & urgentiora requiruntur, quam quæ sufficiant ad torquendos Laicos, aut si talia solum sunt, quæ ad Laicos torquendos sufficiunt, ex parte Clerici requiritur, ut his accedat aliqua delicti, aut personæ infamia; & hoc ob præsumptionem integritatis, ac innocentiae, fundatam in SS. Ordinum, & Statutis dignitate, quæ proinde delicti præsumptionem excludit. Atque hinc neque testimonium unius testis, etiam bonæ famæ, sufficit, siitem reus ex sua parte habeat admicula integræ conversationis. Multò minus torquendus est Clericus ob testimonium unius, qui dicit se fuisse participem criminis, sed alia accedere debent indicia. Si extra Judicium crimen confessus est Clericus, regulariter ex hoc solo torqueri non potest: contrarium tamen usu servari cum Bernardo Diaz testatur Valleng. hic §. 2. n. 5.

199 Præterea mitius torquendi sunt Clerici, quam Laici, tum propter Ordinis

Clericalis dignitatem, tum propter periculum Excommunicationis, si modus excedatur. Clar. §. fin. q. 64. n. 24. fin. Diaz prax. crim. can. c. 117. post n. 5. Wiestner hic n. 26. Reiffenstuel n. 105. Et antiquo Jure non potuerunt torqueri à Laico: sed modò de consuetudine etiam Laicis tortura Clerici ab Episcopis demandatur. Farin. l. cit. n. 14. Guazzin n. 4. Wiestner n. 26. ex ea fortassis ratione, ex qua Laicis hodie committitur Clericorum captura, incarcerationio, verberatio &c. quia scilicet difficulter invenirentur Clerici, qui hoc præstant.

Quinta *Confisatio bonorum* juxta c. 200 *vergentis 10. de Heret. c. cum secundum 19. eod. in 6. & c. super 26. de v. s.*

Dubitatur, cui cedant bona Clericorum fisco addicta vel per sententiam, vel per Legem, certo crimini ipso facto imponentem hanc pœnam? cum distinctione; nam si Clericus ita condemnatus Beneficium habeat, bona confiscata cedunt Ecclesiæ, à qua recepit stipendia c. *excommunicamus 13. §. damnati de Heret.* Si diversis Ecclesiis servit, inter has dividuntur arg. c. *relatum 12. de Testam.* Si verò nulli Ecclesiæ servit, bona illius perveniunt ad fiscum Ecclesiæ, sive Episcopi, in pios usus distribuenda. Farin. prax. crim. q. 190. à n. 154. Wiestner hic n. 33.

Verùm etsi hæc de Jure ita se habeant, & quoad Beneficialia, sive intuitu Ecclesiæ quæ sita, indubitata sint, cum ista à Clericis in pios tantum usus expendi possint, & post eorum obitum Ecclesiis cedant c. *quorundam 1. c. cum in officiis 7. & c. relatum cit. de Testam.* quoad bona tamen patrimonialia Ecclesiis ægrè cedet fisco Sæcularis: imò ubi Clerici vel ex privilegio, vel ex immemoriali consuetudine de Beneficialibus liberè disponunt, ac testantur, etiam ista bona fisco Sæculari cedere præter alios docet Sanch. l. 2. mor. c. 20. n. 25. Oliva de For. Eccl. p. 2. q. 8. n. 21. Wiestner hic n. 33. Reiffenstuel n. 112. ex ratione, quòd ejusmodi bona iis in locis instar patrimonialium censeantur.

Sexta *Detrusio in arctum Monasterium*: quæ pœna olim frequenter decernebatur in Clericos valde gravium delictorum reos, priùs depositos, imò & in Laicos mares, aliquando etiam in feminas, præsertim in adulterium, vel stuprum lapsas *can. si qua Monachorum 28. caus. 27. q. 1. c. pervenit 2. de Adult. c. inter 10. de Purg. can. c. tua 6. b. tit. §c.* non quidem, ut editis Votis Paupertatis, Castitatis & Obedientiæ profiterentur Religionem, sed ut in eo inclusi, & ab omni mundana societate, delinquendique occasione remoti, sub disciplina Monasticæ, & pœnitentiæ oneribus

bus vel perpetuò, vel ad tempus peccata sua lugerent, & quæ ad salutem animæ pertinent, cogitentur *can. si Episcopus 7. dist. 50. can. si quis Clericus 10. dist. 31. c. sicut 6. §. fin. de Homicid. c. omnis 12. fin. de pœn. & remiss. Engl n. 8. hic.*

²⁰ Hodie tamen pœna ista abiit in de-
suetudinem, tum quia Monasteria hujus-
modi facinorosos homines ad pœnitentiam,
intra claustra sua agendam, nolebant reci-
pere, tum quia ne compelli possent ad eos
recipiendos à Diocesium Ordinariis, per
privilegia Apostolica erant exempta, ut
notat Diaz *prax. crim. can. c. 55.* Huic pœ-
næ Romæ, & in reliqua Italia substituta est
transmissio ad triremes, teste Farin. *prax.*
crim. q. 119. n. 55. Et Fagnan. *in c. cum non*
ab homine 10. de Judic. n. 104. alibi successit
eidem ferè pœna perpetui carceris. Wiefn.
n. 89. Ad triremes perpetuò condem-
nati prius degradantur; ad tempus verò
tantum, verbaliter deponuntur: & utro-
que casu licet verberantur à ministris tri-
remium. Vallenf. *hic §. 2. n. 6.*

²⁰⁴ Septima Verberatio, seu flagellatio
juxta *can. fin. dist. 35. can. qui in alterius 1.*
caus. 5. q. 1. c. cum fortius 1. de calumn. c. in
archiepiscopatu 4. de raptor. Caven-
dum tamen, ut citra mortis, aut mutilatio-
nis periculum verbera infligantur, & ne in
vindictam sanguinis transire videantur. Engl
n. 8. §. tertio, Reiffenstuel n. 104.
Quodsi tamen casu, & ex post facto san-
guinis sequeretur effusio, non per hoc
incurreretur Irregularitas; quia ista tantum
contrahitur morte, vel membri mutilatio-
ne. Vallenf. *§. 2. n. 4.* ubi monet, abstinere
Judicem Ecclesiasticum quam maximè
oportere ab hujusmodi corporalibus pœnis,

iusque non utendum, nisi in atrocioribus
culpis, & contra Minorum Ordinum Cle-
ricos magis, quam Sacerdotes: rationem
dat, quia verbis potius, quam verberibus
corripiendi Clerici sunt. Imò usus istius
castigationis in multis locis recessit à Curia,
prout de Curia Episcopalis Hispaniæ,
Franciæ, & Lusitaniæ testantur. Clar. *§.*
fin. q. 70. n. 2. & Oliva p. 2. for. Eccl. q. 10.
n. 8. Addi possunt Curia Episcopales
Germaniæ; neque enim constat, pœnam
istam nostris temporibus infligi Clericis.
Wiefn. *n. 25.*

Octava Exilium, sive Relegatio, ²⁰⁵
quam decernere Judex Ecclesiasticus potest
can. cum beatus 8. fin. dist. 45. can. quicun-
que 13. fin. caus. 26. q. 5. Et quidem
Episcopus relegare in exilium potest ex-
tra suam Dioccesin, Archiepiscopus verò ex
tota sua Provincia. Piasec. *prax. Episc. p. 2.*
c. 4. art. 14. n. 14. Vallenf. *§. 4. n. 2. Engl*
n. 10. Wiefner n. 27. Reiffenstuel n. 106.
& cum idem ferè in Religiosos sibi subje-
ctos permittum sit Prelatis Regularibus,
quod permittum est Episcopis in Clericos
sibi subditos, etiam isti mittere Religiosos
delinquentes in exilium poterunt, cum id
ad correctionem, aliorum exemplum &
monasterii tranquillitatem expedire videbitur.
Rodriq. *tom. 2. Reg. q. 24. art. 1.*
Quodsi tamen insuper perfectum exilium
decernere, & civitatis, ac patriæ Jura adi-
mere consulum videatur, super hoc implo-
randum erit brachium Sæculare juxta *c. si-*
quis 2. fin. junct. Gloss. V. Regis judicio
de Cler. excomm. quia perfecti exilii pœna
non est penes Ecclesiam. Decius *in c. 10. de*
Judic. n. 13. Barbol. *in c. si quis cit. n. 4.*
Wiefner *n. 27. Reiffenstuel n. 106.*

§. V.

De Pœnis Fori Sæcularis.

S U M M A R I U M.

206. *Sec. Pœne in foro Civili usitate aliæ sunt*
Capitales: ubi quænam hoc nomine ve-
niant?

209. *Sec. Aliæ non Capitales: quarum ali-*
quæ sunt Corporales, ut iniussio Stigma-
tum, Execratio &c.

²⁰⁶ Pœnæ in foro Civili usitate aliæ sunt
Capitales, aliæ non Capitales. Inter
eas, quæ Capitales dicuntur, primo loco
est *Ultimum supplicium*, seu pœna mortis;
nam ut *l. ultimum 21. ff. b. tit.* Celsus
perhibet, *ultimum supplicium esse mortem*
solam interpretatur. Porro mortis suppli-
cium variè de Reis sumitur, gladio, fune,
rotâ, igne, sectione in partes, submer-

216. *Aliæ ad pœnas animi pertinent, ut Infam-*
ia.

217. *Aliæ pecuniariæ.*

218. *Quò etiam pertinet Confiscatio honorum,*

219. 220. *Quando damnatorum bona à fisco*
vindicari possint?

sione in aquis, & olim crucifixione, quâ
afficiebantur famosi Latrones, transfugæ ad
hostes, consiliorum proditores *l. capita-*
lium 28. §. famosos 15. l. si quis 38. §.
transfugæ 1. §. §. seq. ff. b. tit. Ho-
die, ut ex Lipsio refert D. Braun *de*
Imper. mer. c. 1. §. 4. n. 2. postquam *Cruce*
Vitam ipsam interfecit, non diu illi vita: su-
stulit illam ex Romanis rebus Constantinus, nam
ille